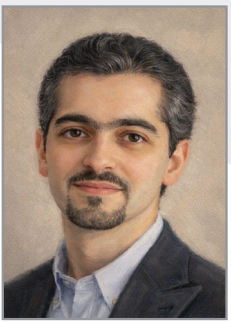

علی ولایی

رتبه: برگزیده سوم بخش جوان

تحصیلات: دکتری

عنوان اثر: انسان به مثابه قاعده گذار؛ تحلیلی معرفت شناختی در باب مبانی حکم

قالب اثر: کتاب

گروه علمی: فقه و اصول

درباره پژوهشگر

علی ولایی فروردین ۱۳۷۴ در تهران به دنیا آمد. وی در سال ۱۳۹۳ با رتبه ۱ علوم انسانی کشور وارد دانشگاه تهران شد. او پس از اتمام کارشناسی حقوق، برای کارشناسی ارشد و دکتری حقوق عمومی به دانشگاه شهید بهشتی رفت. وی در مقطع دکتری به عنوان دانشجوی استعداد درخشان پذیرفته شد و با اخذ درجه ممتاز از رساله دکتری خود با عنوان «امکان یا امتناع دولت بی‌طرف فضیلت‌بنیاد» دفاع کرد. انتشار ۹ مقاله علمی در فصلنامه‌های معتبر داخلی و خارجی و شرکت در کنفرانس های علمی بین‌المللی از جمله فعالیت‌های علمی ایشان میباشد. او برگزیده جایزه ملی کتاب سال جوانان (بخش فلسفه غرب) نیز هست. نامبرده همینک به فراگیری دروس حوزوی و مطالعات اسلامی به صورت غیررسمی نیز اشتغال دارد.

چکیده پژوهش

حقوق عمومی در ایران، در رابطه چالش‌برانگیز خود با فقه شیعی، همواره با معضلاتی معرفتی مواجه بوده که راهکار آن را در تحلیل مسأله قاعده‌گذاری باید جست. این کتاب، در پی ارائه تحلیلی معرفتی از اتوریته جعل قاعده الزام‌آور در حوزه عمومی، مبتنی بر اندیشه شیخ انصاری است؛ فقیهی سیاست‌گریز و پایه‌گذار مکتب اصولی مؤثر بر فقیهان از دوره مشروطه تا کنون، که با گذار به معرفت‌شناسی و تبویب اصول مطابق حالات نفسانی و معرفتیِ قطع، ظن و شک و نیز طرح مصلحت سلوکیه یا تصویب شیعی، زمینه را برای تئوریزه کردن قاعده‌گذاری انسان به مثابه فاعل شناسا مهیا نمود و با تقویت انسداد صغیر، در عین تمایل به انسداد کبیر و حجیت مطلق ظنون که از زمان وحید بهبهانی تقویت شد، بستری را برای نظریه‌پردازی در خصوص تشکیل نظام حقوقی عرفی فراهم کرد. از طرف دیگر، عدم حجیت به عنوان اصل اولیِ معرفتی از منظر انصاری، در کنار عدم ولایت می‌تواند مبنایی برای تشکیل دولتی با حداقل مداخله در حق‌ها و آزادی‌ها قرار گیرد که طبق آن، هر گونه ایجاد الزام، نیازمند توجیه است. شیخ انصاری با تمسک به اصل عدم ولایت، تصرف استقلالی فقیه را جایز نمی‌داند، اما اذن فقیه را بر خلاف این اصل ضروری می‌انگارد. همین رویکرد، مبنای نظریه‌پردازان دوران مشروطه شد و در قانون اساسی مشروطه به نوعی انعکاس یافت و سپس در قانون اساسی جمهوری اسلامی به ولایت فقیه در تصرف استقلالی منتهی گردید؛ در حالی که وکالت در حوزه عمومی، همواره با سلطنت بر خود و عدم ولایت غیر، سازگارتر به نظر می‌رسد.